

ЗАТВЕРДЖУЮ
директор
КЗ «Чернівецька спеціальна школа №3»
_____ **Ольга ДОБРЖАНСЬКА**
«___» _____ **2025 року**

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
комунального закладу
«Чернівецька спеціальна школа №3»
для дітей з інтелектуальними порушеннями
з українською мовою навчання
на 2025/2026 навчальний рік

ПОГОДЖЕНО
на засіданні педагогічної ради
(протокол №1 від 28.08.2025)

Чернівці 2025

**СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ЧЕРНІВЕЦЬКА СПЕЦІАЛЬНА ШКОЛА №3»**

Розділ 1. Призначення школи та засіб його реалізації	3-14
Розділ 2. Опис "моделі" випускника школи	15-17
Розділ 3. Цілі та задачі освітнього процесу школи	18
Розділ 4. Навчальний план та його обґрунтування . Робочі навчальні плани учнів індивідуальної форми навчання.....	19-28
Розділ 5. Особливості організації освітнього процесу та застосовуваних у ньому педагогічних технологій	29-31
Розділ 6. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми	32-34
Розділ 7. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми	35-37
Розділ 8. Робочі навчальні плани учнів педагогічного патронажу.....	38-48

РОЗДІЛ 1

ПРИЗНАЧЕННЯ ШКОЛИ ТА ЗАСІБ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ

Комунальний заклад «Чернівецька спеціальна школа №3» - це навчально-виховний і корекційно-відновлювальний заклад освіти, що забезпечує право дітей з особливими освітніми потребами, зумовленими інтелектуальними порушеннями, на здобуття I – II ступеня освіти, допрофесійну орієнтацію та підготовку, сприяє всебічному розвитку учнів, набуттю ключових компетентностей, задовольняє потреби таких дітей у базовій освіті, системному психолого-педагогічному супроводженні, соціальній допомозі та реабілітації.

В умовах запровадження концепції Нової української школи виникає потреба в зміні освітніх пріоритетів щодо корекційного навчання дітей з інтелектуальними порушеннями. Важливе місце в навчальному процесі школи займає корекційно-розвиткова модель навчання та виховання, яка забезпечує школярів необхідними комплексними знаннями, уміннями та навичками. Освітній процес у школі – це основа формування однієї з ключових компетентностей – соціально-трудової, що передбачає оволодіння учнями з інтелектуальними порушеннями трудовими уміннями і навичками, які забезпечують подальшу здатність до опанування основ професійно-трудової діяльності, набуття навичок практичної життєдіяльності.

Призначення школи полягає в наданні дітям з порушенням інтелектуального розвитку відповідної освіти, виховання та всебічного розвитку, що передбачає розвиток компенсаторних механізмів, спрямованих на формування пізнавальних та соціальних інтересів, свідомої поведінки та навичок самоконтролю, корекцію емоційно-вольової сфери, виховання прагнення до самовдосконалення, набуття навичок побутової праці, трудової діяльності та успішної інтеграції в суспільство. Відповідно до Закону України «Про освіту» метою базової загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання та соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві, цивілізованої взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадської активності.

Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

Спільними для всіх компетентностей є такі: читання з розумінням прочитаного, уміння висловлювати власну думку, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, розв'язувати проблеми, здатність гармонійно співіснувати з іншими людьми, розвиток бережливого ставлення

до навколишнього середовища та здатності вести здоровий спосіб життя, формування толерантного ставлення один до одного.

У відповідності до чинного законодавства школа здійснює освітній процес відповідно до рівнів навчальних програм двох ступенів освіти:

- I ступінь – початкова загальна освіта - 1-4 класи – 4 класів;
- II ступінь – основна загальна освіта - 5-10 класи – 9 класів.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-4 класів складає 4165 годин/навчальний рік, для учнів 5-10 класів - 10780 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень, погодинне співвідношення між предметами за роками навчання окреслено в робочому навчальному плані школи .

ПОЧАТКОВА, БАЗОВА СЕРЕДНЯ ОСВІТА ЗА СПЕЦІАЛЬНОЮ ПРОГРАМОЮ

Освітня програма початкової, базової середньої освіти за спеціальною програмою окреслює рекомендовані підходи до планування й організації в комунальному закладі «Чернівецька спеціальна школа №3» , єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов’язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової, базової середньої освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти.

Освітня програма I ступеня (початкова освіта) розроблена на виконання:

- Закону України «Про освіту»;
- Частини першої статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту»;
- Концепції Нової української школи;
- Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 221(зі змінами)
- Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України зі змінами від 30. 08. 2022 р. № 972;
- Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою КМ України від 23.11.2011 №1392;
- Державних санітарних норм і правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів», затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144 та зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 року за № 410/22942;
- Санітарним регламентом для закладів ЗСО, затвердженого наказом МОЗ України від 25.09.2020р № 2205 (зі змінами);

- Розпорядження КМ України від 14.12.2016 №988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»;
- Листа Міністерства освіти і науки України від 26.08.2025 № 1/17666-25 «Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами в закладах ЗСО у 2025/2026 навчальному році»;
- Наказу ДОН Чернівецької ОВА від 27.08.2025 № 02-01-09/1972 «Про методичні рекомендації».

Крім того:

1-4-і класи

- Наказу МОН України від 19.09.22 №836 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 та 3-4 класів спеціальних ЗЗСО для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів міністерства освіти і науки України».

Освітня програма II ступеня (5-10-і класи) розроблена на виконання:

- абзацу 22 частини першої, ст.64 Закону України «Про освіту»;
- Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р.№ 221 (зі змінами);
- Постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти»;
- Постанови Кабінету Міністрів України від 23.07.2024 № 841 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні»;
- Наказу МОН від 20.05.2024 № 714 «Про затвердження Змін до Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти»;
- Державних санітарних норм і правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів», затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144 та зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 року за № 410/22942;
- Наказу МОН України від 07.12.21р. № 1317 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-10 (11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами» (зі змінами, внесеними наказами МОН від 29.08.2022 №769, від 12.10.2022 № 898).

- Наказу МОН України від 12.06.2018 №627 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами» (зі змінами, накази МОН від 26.07.2018 № 815, від 10.06.2019 № 808).

У межах реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р, пріоритетним завданням закладу освіти залишається створення рівних можливостей та вільного доступу до освіти, задоволення особливих освітніх потреб усіх учасників освітнього процесу.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані закладу (таблиці №1, №2, №3, №4)

Перелік освітніх галузей для 1-4 класів,
який працюватиме за НУШ:

- Мовно-літературна (українська мова та літературне читання)
- Математична (математика)
- Природнича, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична (Я досліджую світ)
- Технологічна, інформатична (трудове навчання)
- Мистецька (образотворче мистецтво, музичне мистецтво)
- Фізкультурна (фізична культура)

Освітня галузь «Мовно - літературна» реалізується в 1-4 класах через навчальні предмети «Українська мова»; «Літературне читання».

Освітня галузь «Математика» реалізується в 1-4 класах через навчальний предмет «Математика».

Освітні галузі «Природнича», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська та історична» реалізуються в 1-4 класах через навчальний предмет «Я досліджую світ».

Освітні галузі «Технологічна» реалізується в 1-4 класах через навчальний предмет «Трудове навчання».

Освітня галузь «Мистецька» реалізується в 1-4 класах через навчальні предмети «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво».

Освітня галузь «Фізична культура» реалізується в 1-4 класах через навчальний предмет «Фізична культура».

Перелік освітніх галузей для 5, 6, 7-х, 8-х класів,

які працюватимуть за НУШ:

Державний стандарт базової загальної середньої освіти складається з дев'яти освітніх галузей:

- «Мовно-літературна»,
- «Математична»,
- «Природнича»,
- «Соціальна і здоров'язбережувальна»,
- «Громадянська та історична»,
- «Інформатична»,
- «Технологічна»,
- «Мистецька»,
- «Фізична культура»

Освітня галузь «Мовно - літературна» реалізується в :

-5, 7-А, 7-Б, 8-А та 8-Б класах через навчальні предмети «Українська мова»; «Українська література»;

-6-К, 8-К класах через навчальні предмети «Українська мова»; «Літературне читання».

Освітня галузь «Математика» реалізується в 5,6,7-А, 7-Б, 8-А, 8-Б та 8-К класах через навчальний предмет «Математика».

Освітня галузь «Природнича» реалізується в:

-5 класі через навчальний предмет «Інтегрований курс «Пізнаємо природу»»;

-7-А, 7-Б, 8-А та 8-Б класах через навчальні предмети «Географія», «Фізика і хімія у побуті»;

-6-К та 8-К класах через навчальний предмет «Інтегрований курс «Пізнаємо світ»».

Освітня галузь «Соціальна і здоров'язбережувальна» реалізується в:

-5, 6-К, 7-А, 7-Б, 7-К, 8-А та 8-Б класах через навчальний «Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»».

Освітня галузь «Громадянська та історична» реалізується в:

- 5 класі через навчальний предмет «Вступ до історії»;

- 7-А , 7-Б, 8-А та 8-Б класах через навчальний предмет «Історія України»;

-6-К та 8- К класах через навчальний предмет «Інтегрований курс «Пізнаємо світ»».

Освітня галузь «Інформатична» в:

-5, 7-А , 7-Б, 8-А та 8-Б класах через навчальний предмет «Інформатика»;

-6-К та 8-К класах через навчальний предмет «Основи інформатики».

Освітня галузь «Технологічна» в :

-5,7-А,7-Б,8-А та 8-Б класах через навчальний предмет «Технології»;

-6-К та 8-К класах через навчальний предмет «Предметно-практичне навчання».

Освітня галузь «Мистецька» в:

-5 6-К,7-А, 7-Б, 7-К, 8-А та 8-Б класах через навчальні предмети

«Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво».

Освітня галузь «Фізична культура» в:

-5, 6-К, 7-А, 7-Б , 7-К, 8-А та 8-Б класах через навчальний предмет «Фізична культура».

Перелік освітніх галузей для 9-10-х класів

Державний стандарт базової загальної середньої освіти складається з семи освітніх галузей:

- «Мови і література»,
- «Суспільствознавство»,
- «Математика»,
- «Природознавство»,
- «Мистецтво»,
- «Технології»,
- «Здоров'я і фізична культура».

Освітня галузь «Мови і література» реалізується в 9-10 класах через навчальні предмети «Українська мова»; «Українська література».

Освітня галузь «Математика» реалізується в 9-10 класах через навчальний предмет «Математика».

Освітня галузь «Природознавство» реалізується в:

- 9 класі через навчальний предмет «Природознавство»;
- 9 класі через навчальний предмет «Географія»;
- 9-10 класах через навчальний предмет «Фізика і хімія у побуті».

Освітня галузь «Суспільствознавство» реалізується в:

- 9 класі через навчальний предмет «Історія України»,
- 10 класі через навчальний предмет «Основи правознавства».

Освітня галузь «Технології» реалізується в:

- 9-10 класах через навчальний предмет «Трудове навчання».
- 9-10 класах через навчальний предмет «Інформатика».

Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» реалізується в:

- 9 класі через навчальний предмет «Основи здоров'я»,
- 9-10 класах через навчальний предмет «Фізична культура».

Робочий навчальний план школи передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану через навчальні предмети. Інваріантна складова, сформована на державному рівні і обов'язкова для виконання у спеціальному загальноосвітньому закладі для дітей з особливими освітніми потребами.

Трудове навчання.

Трудове навчання є чинником і вихідною ланкою інтелектуального, фізичного, морального становлення особистості, створює умови формування соціально-трудової компетентності. Починаючи з початкових класів, трудове навчання сприяє формуванню в учнів таких компетентностей, як технічний і технологічний кругозір, культура праці, самостійне та критичне мислення, розвиток особистісних якостей, виховання відповідальності за результати власної діяльності.

Учні 5-10 класів здобувають до профільну освіту за чотирма профілями: швейна, столярна, малярно-штукатурна справи та декоративно-ужиткове мистецтво. Для здобуття знань з цього предмету класи з наповнюваністю 8 і більше учнів діляться на дві підгрупи (наказ МОН України від 20.02.2002р. № 128). Трудове навчання учнів організовується з урахуванням стану здоров'я, інтересів, психофізичних та пізнавальних можливостей дітей, продовження їх навчання в спеціальних групах професійно-технічних закладів області. Поділ здійснюється на основі рекомендацій психолого-педагогічного консилиуму школи.

Фізичне виховання.

Враховуючи особливості організації навчально-виховного процесу дітей з особливими освітніми потребами, фізичне виховання здійснюється на уроках фізкультури, ритміки, ЛФК, а також під час ранкової руханки, спортивних годин, фізкультпауз на уроках, під час фізкультурно-масової роботи з урахуванням стану здоров'я учнів.

Відповідно до статті 16 Закону України «Про загальну середню освіту» 2025/2026 навчальний рік розпочинається у День знань 01 вересня 2025 року і закінчується 29 травня 2026 року.

Для забезпечення освітнього процесу в закладі освіти створене безпечне освітнє середовище (частина четверта статті 38 Закону України «Про повну загальну середню освіту»), забезпечено дотримання вимог щодо охорони дитинства, охорони праці, вимог техніки безпеки, у тому числі протипожежної безпеки; організоване харчування та медичне обслуговування учнів відповідно до законодавства.

В зв'язку з введенням правового режиму воєнного стану заклад освіти з метою забезпечення стійкого функціонування та безпечного освітнього середовища в умовах військової агресії російської федерації проти України, а також з метою збереження життя та здоров'я учасників освітнього процесу забезпечило створення безпечного освітнього середовища та, враховуючи думку батьків, організовує навчання за очною формою. В будівлі школи в межах розрахункової місткості споруд цивільного захисту є підвальні приміщення, що використовуються для укриття учасників освітнього процесу в разі включення сигналу «Повітряна тривога». Форма організації освітнього процесу може змінюватись впродовж навчального року в залежності від безпекової ситуації у регіоні.

Педагогічною радою закладу освіти визначено структуру і тривалість навчального тижня (5 днів), навчального дня, занять, відпочинку між ними, режим роботи школи в межах часу, передбаченого освітньою програмою, відповідно до обсягу навчального навантаження, встановленого навчальним планом, та з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку здобувачів освіти.

В закладі освіти запроваджена гнучка структура року, передбачено можливість змінювати терміни канікул, початку і завершення семестрів з урахуванням безпекової та загальної епідемічної ситуації.

Навчальні екскурсії, навчальна практика, якщо дозволяє безпекова ситуація, організовуються відповідно до листа МОН України від 06.02.2008 № 1/9 – 61 «Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів».

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті базової та повної загальної середньої освіти, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів, окреслених Типовими освітніми програмами.

№з/п	Ключові компетентності	Компоненти	Навчальні предмети
1.	Грамотність (спілкування державною мовою і рідною (у разі відмінності))	Уміння: (самостійно або за допомогою) ставити запитання та розпізнавати проблему; робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати та перетворювати тексти типових арифметичних задач письмово, грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень, поповнювати свій активний та пасивний словниковий запас. Ставлення: розуміння чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил,	Українська мова й література та решта навчальних предметів

		теорем.	
2.	Математична компетентність	Уміння: (самостійно або за допомогою) оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати типові арифметичні задачі, зокрема практичного змісту; будувати та досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ; використовувати прості математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язання типових арифметичних задач, зокрема таких, що моделюють реальні життєві ситуації.	Математика, інформатика, фізика і хімія в побуті, природознавство, технології, історія та ін.
3.	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: (самостійно або за допомогою) розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища та процеси; користуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови наук, техніки та технологій, усвідомлення ролі наукових ідей у сучасних інформаційних технологіях. Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу.	Природознавство, Я у світі, технології, українська мова та література, фізика і хімія в побуті та ін.
4.	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: (самостійно або за допомогою) структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність. Ставлення: осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості	Усі навчальні предмети.

		інформаційних технологій для ефективного математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів.	
5.	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: (самостійно або за допомогою) визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності в межах своїх пізнавальних можливостей. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії.	Усі навчальні предмети.
6.	Ініціативність і підприємливість	Уміння: (самостійно або за допомогою) вирішувати життєві проблеми, робити елементарні висновки, прогнози; використовувати критерії практичності, ефективності з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість в собі; переконаність, що успіх команди – це особистий успіх; позитивне оцінювання підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту.	Математика, інформатика, технології, факультативний курс «Кроки до життєвої компетентності» та ін.
7.	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: (самостійно або за допомогою) висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях;	Історія, географія, основи християнської етики, технології та ін.

		співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; повага до прав людини. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту.	
8.	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: (самостійно або за допомогою) висловлювати власну думку, аргументувати та вести діалог, дотримуючись етики спілкування та взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва.	Українська мова й література, , предмети художньо-естетичного циклу, історія, факультативний курс «Кроки до життєвої компетентності» та ін.
9.	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: (самостійно або за допомогою) аналізувати та оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні та соціальні наслідки рішень. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне, бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту;	Основи здоров'я, природознавство, Я у світі, фізична культура, географія, фізика і хімія в побуті та ін.

		задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя.	
--	--	---	--

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку (інтерактивні уроки, інтегровані уроки, бінарні уроки, відео-уроки, уроки - спостереження), заняття – практикуми, практичні роботи, дидактичні ігри, соціально-рольові ігри та вправи, екскурсії.

З огляду на особливості освітнього процесу в спеціальній школі заклад має у своєму розпорядженні додаткові засоби реалізації свого призначення, а саме:

- перебування дітей в групі продовженого дня, що дає можливість учням спробувати себе в певних видах діяльності, брати участь в гуртках спортивного та художньо-естетичного спрямування;
- застосування інноваційних технологій, терапевтичних, компенсаторних та корекційних прийомів з використанням корекційної кімнати;
- застосування у корекційній роботі з дітьми нетрадиційних методів лікувальної педагогіки та психотерапевтичних технологій з використанням сенсорної кімнати.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, рівень психофізичного та інтелектуального розвитку учнів, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

кадрове забезпечення освітньої діяльності;
навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
якість проведення навчальних занять;
моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

оновлення методичної бази освітньої діяльності;
контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

РОЗДІЛ 2

ОПИС "МОДЕЛІ" ВИПУСКНИКА ШКОЛИ

Сучасні вимоги до освіти орієнтують школу на реалізацію особистісно орієнтованого навчання. Метою шкільної освіти є розвиток та виховання людини, здатної засвоювати соціальний досвід, втримувати особистісну освітню траєкторію, при цьому порівнюючи її з національними та загальнолюдськими досягненнями, розвивати сформовані навички самоконтролю, системи соціальних зв'язків та відносин.

Випускник нашої школи – це особистість, яка

- володіє державною мовою; усно і письмово може висловлювати свої думки, почуття; дотримується мовленнєвої культури;
- має знання, вміння та навички передбачені Державним стандартом освіти для дітей з особливими потребами;
- громадянин і патріот своєї країни; усвідомлює значення єдності всього українського народу, розмаїття культур та цивілізованого бережливого ставлення до природи;
- готовий до життєвого вибору, має навички побутової праці та відповідної трудової діяльності, готовий до успішної інтеграції суспільство; -
- здатен до комунікативної взаємодії з дорослими;
- утримує добуту інформацію, вміє використовувати її в практичній діяльності, має загально трудові уміння та навички, виконує роботи за зразком, кресленням, технологічною картою;
- знає правила та дії, що формують здоров'язберігаючу поведінку; вміє управляти своїми емоціями та здійснювати протидію негативному впливу;
- стійкий перед труднощами; уміє знаходити нові рішення;
- розуміє і пояснює розвиток техніки як еволюцію знарядь праці, розуміє призначення комп'ютера та працює з ним;
- уміє користуватись математичною термінологією, усвідомлено користуватись обчислювальними прийомами;
- знає перелік основних документів, їх призначення, порядок заповнення та отримання; вміє ними користуватись; вміє запитувати різні бази даних, консультуватись в експерта, одержувати інформацію.

Враховуючи складні ваді психофізичного та інтелектуального розвитку ключовими освітніми компетентностями для наших випускників є такі.

1. *Ціннісно-сміслова компетентність*. Це компетентність у сфері світогляду, пов'язана з ціннісними орієнтирами учня, його здатністю бачити та розуміти навколишній світ, орієнтуватись у ньому, усвідомлювати свою роль і призначення, уміти вибирати цільові установки для своїх дій і вчинків, приймати рішення. Дана компетентність забезпечує механізм самовизначення учня в ситуаціях навчальної й іншої діяльності. Від неї

залежать індивідуальна освітня траєкторія учня та програма його життєдіяльності в цілому.

2. *Загальнокультурна компетентність.* Коло питань, в яких учень повинен бути добре обізнаний, мати пізнання та дуже широкий досвід діяльності: це особливості національної та загальнолюдської культури, духовно-моральні основи життя людини, культурологічні основи сімейних, соціальних, суспільних явищ і традицій, компетентності в побутовій сфері.

3. *Навчально-пізнавальна компетентність.* Це сукупність компетентностей учня у сфері самостійної або при допомозі дорослих пізнавальної діяльності, співвіднесеної з реальними об'єктами, які пізнаються учнем. Стосовно досліджуваних об'єктів учень опановує креативні навички продуктивної діяльності: добуванням знань безпосередньо з реальності, володінням прийомами дій у нестандартних ситуаціях, евристичними методами рішення проблем. У рамках даної компетентності визначаються вимоги відповідної функціональної грамотності: уміння відрізняти факти від домислів, володіння вимірювальними навичками.

4. *Інформаційна компетентність.* За допомогою реальних об'єктів (телевізор, магнітофон, телефон, факс, комп'ютер, принтер, модем, копір тощо) й інформаційних технологій (аудіо-, відеозапис, електронна пошта, ЗМІ, Інтернет) формуються вміння самостійно шукати, аналізувати та відбирати необхідну інформацію, організовувати, перетворювати, зберігати та передавати її. Дана компетентність забезпечує навички діяльності учня стосовно інформації, що міститься в навчальних предметах та освітніх галузях, а також у навколишньому світі.

5. *Комунікативна компетентність.* Включає знання рідної мови, способів взаємодії з оточуючими й окремими людьми та подіями, навички роботи у групі, виконання різних соціальних ролей у колективі. Учень має вміти презентувати себе, написати лист, анкету, заяву, поставити запитання, вести дискусію й ін. Для освоєння даної компетентності в навчальному процесі фіксується необхідна й достатня кількість реальних об'єктів комунікації та способів роботи з ними для учня кожного ступеня навчання.

6. *Соціально-трудова компетентність* означає володіння знаннями та досвідом у сфері громадянсько-суспільної діяльності (виконання ролі громадянина, спостерігача, виборця, тощо), у соціально-трудовій сфері (права споживача, покупця, клієнта), у сфері сімейних стосунків та обов'язків, у питаннях економіки та права, у галузі професійного самовизначення. У дану компетенцію входять, наприклад, уміння аналізувати ситуацію на ринку праці, володіти етикою трудових і громадських взаємин. Учень опановує мінімально необхідні для життя в сучасному суспільстві навички соціальної активності та функціональної грамотності.

7. Компетентність особистісного самовдосконалення спрямована на засвоєння способів фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки. Реальним об'єктом у сфері даної компетентності виступає сам учень. Він опановує способи діяльності у власних інтересах і можливостях, що виражається в його безперервному самопізнанні, розвитку необхідних сучасній людині особистісних якостей, формуванні психологічної грамотності, культури мислення та поведінки. До даної компетентності відносяться правила особистої гігієни, турбота про власне здоров'я, статева грамотність, внутрішня екологічна культура. Сюди ж входить комплекс якостей, пов'язаних з основами безпечної життєдіяльності особистості.

РОЗДІЛ 3

ЦІЛІ ТА ЗАДАЧІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ШКОЛИ

Основні цілі освітнього процесу школи:

- забезпечити засвоєння учнями з інтелектуальними порушеннями обов'язкового мінімуму змісту початкової, базової середньої загальної освіти за спеціальною програмою на рівні вимог державного освітнього стандарту;
- гарантувати наступність освітніх програм усіх рівнів;
- створити основу для адаптації учнів до життя в суспільстві, для усвідомленого вибору та наступного засвоєння професійних освітніх програм;
- формувати позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності;
- забезпечити соціально-педагогічні відносини, що зберігають фізичне, психічне та соціальне здоров'я учнів.

Головними задачами закладу освіти є :

- виховання громадянина України;
- формування особистості учня, розвиток його здібностей, корекція та компенсація недоліків розвитку;
- виконання вимог Державного стандарту загальної середньої освіти, підготовка учнів до подальшої освіти (навчання в профтехучилищах міста) і трудової діяльності;
- виховання в учнів поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до своїх обов'язків людини і громадянина;
- виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй;
- виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування гігієнічних навичок і засад здорового способу життя, збереження, зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів.

РОЗДІЛ 4
НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ТА ЙОГО ОБГРУНТУВАННЯ

Пояснювальна записка
до робочого навчального плану комунального закладу
«Чернівецька спеціальна школа № 3»
на 2025/2026 н. р.

Навчальний план комунального закладу «Чернівецька спеціальна школа № 3» для учнів з особливими освітніми потребами (інтелектуальними порушеннями) розроблений на виконання:

- Закону України «Про освіту»;
- Частини першої статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту»;
- Концепції Нової української школи;
- Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 221(зі змінами)
- Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України зі змінами від 30. 08. 2022 р. № 972;
- Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою КМ України від 23.11.2011 №1392;
- Державних санітарних норм і правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів», затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144 та зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 року за № 410/22942;
- Санітарним регламентом для закладів ЗСО, затвердженого наказом МОЗ України від 25.09.2020р № 2205 (зі змінами);
- Розпорядження КМ України від 14.12.2016 №988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»;
- Листа Міністерства освіти і науки України від 26.08.2025 № 1/17666-25 «Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами в закладах ЗСО у 2025/2026 навчальному році»;
- Наказу ДОН Чернівецької ОВА від 27.08.2025 № 02-01-09/1972 «Про методичні рекомендації».

Усі навчальні плани приведені у відповідність до чинних Державних санітарних норм і правил.

Навчальний заклад працює за п'ятиденним робочим тижнем.

У школі 13 класів, в яких навчатиметься 128 учнів.

Згідно Положення про спеціальну школу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019р № 221 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 3.11.2021р. №1132) у школі функціонують корекційні класи (6-К та 8-К клас), де навчаються діти із складними порушеннями розвитку, помірними порушеннями інтелектуального розвитку. Тривалість уроків в:

- 1 класі – 35 хв.;
- 2-4 класах – 40 хв.;
- 5-10 класах – 45 хв.

На кожному уроці, враховуючи рівень працездатності учнів, після кожних 18-20 хвилин роботи (не менше 2-х разів) проводяться кількахвилинні фізпаузи, та пальчикова гімнастика.

Згідно зі статутом школа має таку структуру:

- I ступінь – 1- 4 класи;
- II ступінь – 5-10 класи.

Робочий навчальний план комунального закладу «Чернівецька спеціальна школа №3» на 2025/2026 навчальний рік розроблений:

- ✓ **для I ступеню** (початкова школа – 1, 2, 3, 4 класи) – за Типовими освітніми програмами початкової освіти для спеціальних закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання дітей з інтелектуальними порушеннями, затвердженими наказом МОН України від 19.09.2022 № 836 **таблиця 1;**
- ✓ **для II ступеню (5-8 класи)** – за Типовими освітніми програмами спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку з українською мовою навчання, затвердженими наказом МОН України від 07.1.2021р №1317 (додатки №14, №16) – **таблиця 2, таблиця 3;**
- ✓ **для II ступеню (9, 10 класи)** – за Типовими освітніми програмами спеціальних закладів освіти з навчанням українською мовою для дітей з інтелектуальними порушеннями, затвердженими наказом МОН України від 12.06.2018 №627 (додаток №18) – **таблиця 4.**

I ступінь (1 - 4 класи) – чотири класи з загальною кількістю 44 учня.

II ступінь (5-10 класи) – дев'ять класів з загальною кількістю 84 учня.

Структура робочого навчального плану охоплює тільки одну складову-інваріантну.

Інваріантна складова

Типові навчальні плани школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану через навчальні предмети. Інваріантна

складова, сформована на державному рівні і обов'язкова для виконання у спеціальному закладі для дітей з інтелектуальними порушеннями.

Трудове навчання

Трудове навчання, крім уроків, передбачає систему заходів, спрямованих на відновлення, компенсацію порушених функцій, оволодіння трудовими вміннями і навичками, що є основою для подальшої професійної підготовки. Трудове навчання здійснюється диференційовано з урахуванням психофізичних, індивідуальних особливостей та можливостей учнів.

Трудове навчання у 1, 2, 3, 4, 5, 7-А, 7-Б, 8-А, 8-Б, 9,10 класах та предметно-практичне навчання в 6-К та 8-К класах здійснюється за програмою затвердженою МОН України.

Учні 5, 7-А, 7-Б, 8-А, 8-Б, 9,10 класів здобувають допрофільну освіту за чотирма профілями: швейна, столярна, малярно-штукатурна справи, декоративно-ужиткове мистецтво.

Для здобуття знань з цього предмету класи з наповнюваністю 8 і більше учнів діляться на дві підгрупи (наказ МОН України № 128 від 20.02.2002). Трудове навчання учнів організовується з урахуванням стану здоров'я, інтересів, психофізичних та пізнавальних можливостей дітей, продовження їх навчання в спеціальних групах професійно-технічних навчальних закладів. Поділ здійснюється на основі фізичних та інтелектуальних особливостей розвитку дітей з урахуванням форм подальшого професійного навчання, можливостей їх зайнятості на основі рекомендацій психолого-педагогічного консилиуму школи.

Фізичне виховання

Враховуючи особливості організації навчально-виховного процесу дітей з порушенням інтелектуального розвитку, фізичне виховання здійснюється на уроках фізкультури, ритміки, лікувальної фізкультури, під час ранкової руханки, спортивних годин, фізкультпауз на уроках, під час позакласної фізкультурно-масової роботи з урахуванням стану здоров'я дітей. Обов'язковим є системні спостереження лікаря за фізичним станом дітей.

Інваріантна складова передбачає корекційно-розвиткові заняття, що проводяться з лікувальної фізкультури, ритміки, соціально-побутового орієнтування, розвитку мовлення з метою корекції первинних і вторинних порушень розвитку, створення сприятливих умов для здобуття загальної середньої освіти, професійно-трудової підготовки, подальшої адаптації та соціалізації учнів.

Інваріантна складова передбачає проведення корекційно-розвиткових занять. *Основними завданнями корекційно-розвиткових занять є :*

1. Формування особистісних якостей дитини, розвиток і корекція всіх психічних процесів, сприяння психологічній адаптації та соціальній реабілітації дітей.
2. Розвиток та подолання порушень мовлення (усного та писемного), дихання та голосу в дітей, попередження можливих вторинних розладів.
3. Корекція та компенсація загальної та дрібної моторики учнів.
4. Корекція та розвиток рухових порушень та недоліків фізичного розвитку, формування вмінь диференціювати рухи відповідно до ступеня мускульних навантажень, темпу рухів, підпорядкування їх у музиці.

Враховуючи це, інваріантна складова передбачає проведення таких корекційно-розвиткових занять : «Ритміка», «Лікувальна фізкультура», «Розвиток мовлення», «Соціально-побутове орієнтування».

Основними завданнями корекційно-розвиткових занять є:

1. Формування особистісних якостей дитини, розвиток і корекція всіх психічних процесів, сприяння психологічній адаптації та соціальній реабілітації дітей.
2. Розвиток та подолання порушень мовлення (усного та писемного), дихання та голосу в дітей, попередження можливих вторинних розладів.
3. Корекція та компенсація загальної та дрібної моторики учнів.
4. Корекція та розвиток рухових порушень та недоліків фізичного розвитку, формування вмінь диференціювати рухи відповідно до ступеня мускульних навантажень, темпу рухів, підпорядкування їх у музиці.

Для проведення належної корекційно-розвиткової роботи у закладі створені:

- логопедичні кабінети (2 каб.);
- кабінет корекційної музично-ритмічної реабілітації для проведення групових занять з ритміки;
- кабінет лікувально-відновлювальної реабілітації для проведення групових та індивідуальних занять з лікувальної фізичної культури, масажу і вправ на тренажерах;
- кабінет для занять з соціально-побутового орієнтування;
- корекційний та сенсорний кабінети.

Заняття з *ритміки* проводяться з дітьми всього класу, що є складовою частиною фізичного і художнього виховання, сприяє гармонійному розвитку дітей, вчить у рухах виражати характер музичного твору, танцювати, співати. Заняття з *лікувальної фізкультури* проводяться групами (4-6 учнів) за спеціально розробленими індивідуальними комплексами вправ з урахуванням нозологій і ступеня важкості захворювання дітей. Заняття проводяться в позаурочний час і регламентуються окремим розкладом.

Заняття з учнями, які мають мовленнєві вади, проводяться учителями розвитку мовлення індивідуально і групами (4-5 учнів) під час уроків мови або читання та в позаурочний час і регламентуються окремим розкладом. Тривалість групових занять – 35-40 хв., індивідуальних – 15-20 хв.

Заняття з соціально-побутового орієнтування мають практичне застосування та регламентуються розкладом.

Відповідно до статті 16 Закону України «Про загальну середню освіту» 2024/2025 навчальний рік розпочинається у День знань 01 вересня 2025 року і закінчується не пізніше 01 липня 2026 року.

Навчальні заняття організовуються за семестровою системою. Також форма організації освітнього процесу може змінюватися впродовж навчального року в залежності від безпекової ситуації в регіоні. Тому в школі запроваджена гнучка структура навчального року, т.б передбачена можливість змінювати терміни канікул, початку і завершення семестрів з урахуванням всіх ризиків.

За сприятливих епідеміологічних умов та по завершенню дії правового режиму воєнного стану для учнів 1-4 класів організовуються навчальні екскурсії, екскурсії в природу; для учнів 5-10 класів організовуються екскурсії в природу та на виробництво.

Навчальні екскурсії, навчальна практика організовуються відповідно до листа МОН України від 06.02.2008 № 1/9 – 61 «Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів». Відпрацювання навчальної практики організовується протягом навчального року, за окремими графіками, з обов'язковим підведенням підсумків в кінці навчального року.

Упродовж навчального року для учнів проводяться канікули:

- **осінні** – з 27.10.2025 по 31.10.2025;
- **зимові** – з 25.12.2025 по 11.01.2026;
- **додаткові канікули**
для учнів першого класу – з 16.02.2026 по 20.02.2026;
- **весняні** – з 23.03.2026 по 29.03.2026;
- **літні** – з дня закінчення навчального року по 31.08.2026.

Таблиця 1

Згідно наказу МОН України
від 19.09.2022р. № 836

Робочий навчальний план
комунального закладу
«Чернівецька спеціальна школа №3»
з навчанням українською мовою
для учнів 1,2,3,4 класів з інтелектуальними порушеннями
на 2025/2026 н.р.

Освітні галузі	Клас Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень				Разом
		1 клас	2 клас	3 клас	4 клас	
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	7	7	7	7	28
Математична	Математика	4	4	4	4	16
Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	3	4	4	4	15
Технологічна	Трудове навчання	2	2	2	2	8
Інформативна						
Мистецька *	Образотворче мистецтво Музичне мистецтво*	1	1	1	1	4
		1	1	1	1	4
Фізкультурна	Фізична культура	3	3	3	3	12
Разом		21	22	22	22	87
Корекційно-розвиткові заняття	Розвиток мовлення	4	4	4	4	16
	Ритміка	1	1	1	1	4
	Лікувальна фізкультура	1	1	1	1	4
	Соціально-побутове орієнтування	2	2	2	2	8
	Разом	8	8	8	8	32
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно-розвиткових занять)		20	21	22	22	85
Всього		31	33	33	33	130

Таблиця 2

Згідно з додатком 14
До наказу МОН України
від 07.12.2021 року №1317

**Робочий навчальний план
комунального закладу «Чернівецька спеціальна школа №3»
для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку
з українською мовою навчання
на 2026/2026 н.р.**

Освітні галузі	Класи Навчальні предмети		Кількість годин на тиждень				Разом
		5 клас	7-А клас	7-Б клас	8-А клас	8-Б клас	
Мовно-літературна	Українська мова	3	3	3	3	3	15
	Українська література	2	2	2	2	2	10
Математична	Математика	5	4	4	4	4	21
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	-	-	-	-	2
	Географія	-	1	1	2	2	6
	Фізика і хімія в побуті	-	1	1	2	2	6
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	-	-	-	-	1
	Історія України		2	2	2	2	8
Соціальна і здоров'язбережуваль на	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	0,5	0,5	0,5	0,5	3
Технологічна	Технології	6	11	11	11	11	50
Інформатична	Інформатика	2	2	2	2	2	10
Мистецька *	Образотворче мистецтво	1	1	1	1	1	5
	Музичне мистецтво	1	1	1	1	1	5
Фізична культура	Фізична культура	3	3	3	2	2	13
Усього:		<u>27</u>	<u>31,5</u>	<u>31,5</u>	<u>32,5</u>	<u>32,5</u>	<u>155</u>
Корекційно- розвиткова робота	Соціально- побутове орієнтування	2	2	2	2	2	10
	Розвиток мовлення	1	1	1	1	1	5

	Ритміка	1	1	1	-	-	3
	Лікувальна фізкультура	1	1	1	2	2	7
Разом		<u>5</u>	<u>5</u>	<u>5</u>	<u>5</u>	<u>5</u>	<u>25</u>
Гранично допустиме навчальне навантаження		25	30	30	32	32	149
Всього		32	36,5	36,5	37,5	37,5	180

Таблиця 3

*Згідно з додатком 16
До наказу МОН України
від 07.12.2021 року №1317*

**Робочий навчальний план
комунального закладу
«Чернівецька спеціальна школа №3»
для дітей з інтелектуальними порушеннями помірного ступеня
на 2025/2026 н.р.**

Освітні галузі		Класи	Кількість годин на тиждень	
			6-К клас	8-К клас
Мовно-літературна		Українська мова та літературне читання	3	3
Математична		Математика	2	2
Природнича		Інтегрований курс «Пізнаємо світ»	2	2
Громадянська та історична				
Соціальна і здоров’язбережувальна		Інтегрований курс «Здоров’я, безпека та добробут»	5	5
Технологічна		Предметно-практичне навчання	5	5
Інформатична		Основи інформатики	1	1
Мистецька *		Образотворче мистецтво	1	1
		Музичне мистецтво	1	1
Фізкультурна		Фізична культура	3	3
Усього:			<u>20</u>	<u>20</u>
Корекційно-розвиткова робота	Психомоторний та сенсорний розвиток		2	2
	Логопедичні заняття		1	1
	Ритміка		1	1
	Альтернативна комунікація		1	1
Разом			<u>5</u>	<u>5</u>
Гранично допустиме навчальне навантаження			25	25
Всього			28	28

Таблиця 4

Згідно з додатком 18
до наказу МОН України

**Робочий навчальний план
комунального закладу «Чернівецька спеціальна школа №3»
з навчанням українською мовою для дітей з інтелектуальними
порушеннями (II ступеня) на 2024/2025 н.р.**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Класи			
		9	10		Разом
Мови і літератури	Українська мова	2	2		4
	Українська література	2	2		4
Суспільствознавство	Історія України	2	-		2
	Я у Світі	-	-		-
	Основи правознавства	-	1		1
Математика	Математика	4	4		8
Природознавство	Природознавство	2	-		2
	Географія	2	-		2
	Фізика і хімія в побуті	2	1		3
Мистецтво	Музичне мистецтво	-	-		-
	Образотворче мистецтво	-	-		-
Технології	Трудове навчання	11	18		29
	Інформатика	1	1		2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	-		1
	Фізична культура	2	2		4
Разом		31	31		62
Корекційно-розвиткові заняття	Соціально-побутове орієнтування	2	2		4
	Розвиток мовлення	1	1		2
	Лікувальна фізкультура	2	2		4
	Ритміка	-	-		
Разом		5	5		10
Гранично допустиме навантаження		32	32		
Всього		36	36		72

**РОЗДІЛ 5
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
ТА ЗАСТОСОВУВАНИХ У НЬОМУ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Особистісно - зорієнтована модель освіти, яку реалізує школа, передбачає :

- упровадження особистісно-орієнтованої моделі освіти, заснованої на ідеології дитиноцентризму. Дитиноцентризм розуміється як максимальне наближення навчання і виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей, стану здоров'я та життєвих можливостей;
- активність учнів у навчальному процесі, орієнтація на інтереси та можливості учнів;
- практична спрямованість навчальної діяльності, взаємозв'язок особистого розвитку дитини з її практичним досвідом;
- виховання вільної незалежної особистості;
- урахування вікових та індивідуальних психофізичних особливостей учнів, забезпечення морально-психологічного комфорту дитини.

Пріоритетного значення в розбудові нової школи набуває завдання формувати в учнів систему загальнолюдських цінностей:

- морально-етичних (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей) ;
- соціально-політичних цінностей (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність).

Нововведення в освіті потребують змін в організації сучасного освітнього середовища. У зв'язку з тим, що в шкільному житті зростає частка групової, ігрової і предметно-практичної діяльності, більше уваги приділяється психомоторному та сенсорному розвитку, урізноманітнені варіанти упорядкування освітнього простору. Так, наприклад, перебування дітей в групі продовженого дня, дає можливість учням спробувати себе в певних видах діяльності, брати участь в гуртках спортивного та художньо-естетичного спрямування (6 гуртків);

- застосування інноваційних технологій, терапевтичних, компенсаторних та корекційних прийомів з використанням корекційної кімнати;
- застосування у корекційній роботі з дітьми нетрадиційних методів лікувальної педагогіки та психотерапевтичних технологій з використанням сенсорної кімнати;
- корекційно-розвивальні заняття по програмі «Діти з синдромом Дауна» та «Діти з РАС»;
- корекційно-відновлювальні заняття по програмі «Діти, схильні до девіантної поведінки».

Освітній процес у спеціальній школі здійснюється відповідно до навчальних планів, розроблених закладом на основі типових освітніх програм, затверджених Міністерством освіти і науки України.

Заклад працює за навчальними програмами, підручниками і посібниками, що мають відповідний гриф Міністерства освіти і науки

України. У випадках, коли учні мають ускладнені вади психофізичного розвитку: дисграфію, аграфію, дислексію, алексію, акалькулію і не можуть засвоїти програму з окремих предметів, педагогічна рада школи за поданням шкільної психолого-медико-педагогічної комісії погоджує індивідуальні плани роботи з такими учнями.

Освітній процес учнів у спеціальній школі здійснюється з урахуванням особливостей психічного та фізичного розвитку за змістом, формами і методами їх навчання, відповідного режиму дня, що забезпечує системність освітньої, корекційно-розвиткової, лікувально-профілактичної роботи, реабілітаційних заходів.

Ефективність освітньої, корекційно-розвиткової роботи з учнями з порушеннями інтелектуального розвитку досягається через забезпечення учнів відповідними засобами навчання та реабілітації, медичними послугами.

Трудове навчання здійснюється диференційовано з урахуванням психофізичних, індивідуальних особливостей та можливостей учня. При проведенні уроків з трудового навчання класи поділяються на групи. Комплектування груп за видами праці здійснюється з урахуванням особливостей психофізичного розвитку учнів та рекомендацій лікарів.

Вчителі школи в роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями використовують :

- особистісно орієнтовані технології роботи з учнями;
- прийоми організації співробітництва на уроці;
- комп'ютерні (інформаційні) технології навчання;
- технології розвивального навчання;
- психолого-педагогічні методи дослідження і діагностики готовності школярів з інтелектуальними порушеннями до засвоєння нового матеріалу;
- проектні, інтерактивні та ігрові технології.

Одним із способів організації навчальної діяльності в школі є індивідуальна форма навчання, яка регулюється певним, наперед визначеним розпорядком, забезпечується педагогічними працівниками та організовується для забезпечення права громадян на здобуття повної загальної середньої освіти. Учні, які здобувають освіту за індивідуальною формою навчання, є учасниками навчально-виховного процесу. Їх права та обов'язки визначаються Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» та іншими нормативно-правовими актами у сфері освіти.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів з інтелектуальними порушеннями здійснюються на суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів освіти формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із

досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

В школі посилилась робота щодо активного впровадження особистісно-орієнтованої моделі освіти, заснованої на ідеології дитиноцентризму.

На виконання законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» в 2025/2026 навчальному році в умовах дії правового режиму воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України 24 лютого 2022 року № 2102-IX (із змінами) освітній процес у закладі освіти здійснюється з урахуванням безпекової ситуації. Всі виконані заходи та особливості впровадження освітнього процесу в умовах воєнного стану, на постійному контролі адміністрації закладу, яка організовує, координує та здійснює контроль за виконанням педагогами навчальних програм.

Актуальними для нової української школи, що покладені в основу роботи нашого закладу, є такі ідеї дитиноцентризму:

- відсутність адміністративного контролю, який обмежує свободу педагогічної творчості;
- активність учнів у навчальному процесі, орієнтація на інтереси та досвід учнів, створення навчального середовища, яке б перетворило навчання на яскравий елемент життя дитини;
- практична спрямованість навчальної діяльності, взаємозв'язок особистого розвитку дитини з її практичним досвідом;
- відмова від орієнтації освітнього процесу на середнього школяра і обов'язкове врахування інтересів кожної дитини;
- виховання вільної незалежної особистості;
- забезпечення свободи і права дитини в усіх проявах її діяльності, урахування її вікових та індивідуальних особливостей, забезпечення морально-психологічного комфорту дитини;
- впровадження шкільного самоврядування, яке під свободою і самостійністю дитини передбачає виховання гуманістичних та демократичних ідей і світогляду, необхідних сучасному суспільству.

РОЗДІЛ 6

ПОКАЗНИКИ (ВИМІРНИКИ) РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

На рівні школи розроблена система показників внутрішнього моніторингу, що дозволяє судити про те, наскільки ефективно реалізується

освітня програма, тобто наскільки реальний "продукт" діяльності школи відповідає розробленій "моделі" випускника. При цьому об'єктами, механізмами та термінами контролю є :

- кадрове забезпечення освітньої діяльності (підвищення кваліфікації педагогічних працівників (форма проходження на вибір учителя) – щороку, атестація – 1 раз на 5 років, участь у різних методичних заходах, конференціях, вебінарах, семінарах, конкурсах, тренінгах, онлайн-курсах, дистанційне навчання – протягом року;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності (наявність документів, визначених нормативно- правовими актами з питань освіти, необхідної кількості підручників та навчально-методичної літератури з усіх навчальних дисциплін;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності (відповідність ліцензійним та акредитаційним вимогам: шкільні кабінети, класні кімнати, трудові майстерні, кабінет СПО, логопедичні кабінети, корекційна кімната, сенсорна кімната, спортзал, бібліотека, сучасна їдальня, наявність інтернету);
- якість проведення навчальних занять (вивчення системи роботи педагогічних працівників – 1 раз на 5 років, тематичний контроль знань, класно-узагальнюючий контроль – за потребою);
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) (вивчення рівня навчальних досягнень з предмета – 1 раз на рік, різні види оцінювання, що відповідають «Загальним критеріям оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти», які є обов'язковою складовою навчальної програми з предмета - на кожному уроці), тематичне – в кінці кожної теми, семестрове – в кінці кожного семестру, річне – в кінці року, результати участі у предметних та творчих конкурсах різного рівня – протягом навчального року, участь у спортивних змаганнях – протягом навчального року);
- моніторинг оцінювання ступеня задоволення здобувачів освіти (соціологічні (анонімні) опитування учнів і випускників – 1 раз на рік);

Завданнями внутрішньої системи забезпечення якості освіти школи є:

- оновлення нормативно-методичної бази забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в школі;
- постійний моніторинг змісту освіти;
- спостереження за реалізацією освітнього процесу;
- моніторинг технологій навчання;
- моніторинг ресурсного потенціалу школи;
- моніторинг управління ресурсами та процесами;
- спостереження за станом соціально-психологічного середовища школи;
- контроль стану прозорості освітньої діяльності та оприлюднення інформації щодо її результатів;

- розроблення рекомендацій щодо покращення якості освітньої діяльності та якості освіти, участь у стратегічному плануванні.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів з інтелектуальними порушеннями здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів освіти формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів. **Формувальне оцінювання має на меті формування (або форматування) навчального процесу з урахуванням навчальних потреб кожного учня задля більш ефективного формування необхідних знань, умінь та ставлень.** Формувальне оцінювання як "оцінювання для навчання" складається з певних елементів, серед яких насамперед:

- вироблення зрозумілих учням цілей на певний період навчання;
- надання й отримання учнями конструктивного зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей;
- коригування вчителем навчального процесу відповідно до результатів і навчального поступу учнів.

Формувальне оцінювання базується на системності та вбудоване в повсякденне шкільне життя. Це потребує новітніх підходів до організації навчального процесу й послідовної побудови нової культури оцінювання – у центрі яких учень / учениця та їхні індивідуальні потреби пізнання.

Зазначеними Критеріями відповідно до НУШ передбачені свідоцтва досягнень. Їх видають учням початкової школи двічі – після першої чверті (щоб зафіксувати відправну точку) і наприкінці навчального року. У Критеріях подано зразок бланку свідоцтва досягнень та підходи щодо його заповнення.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку школи II ступеня здійснюється на підставі

Постанови КМУ № 957 від 15.09.2021 та Методичні рекомендації щодо оцінювання учнів з особливими освітніми потребами, затверджені МОН у 2024 році та за Критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів 5-10

класів з порушеннями інтелектуального розвитку /навчально-методичний посібник/ авт.: Н. Софій, О. Стягунова, Київ, 2024р. (схвалено до використання у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами науково-методичною комісією з спеціальної педагогіки Науково-методичної ради МОН, розміщено на сайтах МОН <https://mon.gov.ua/ua/osvita/inklyuzivne-navchannya/dlya-fahivciv/metodiki-inkluzia>; та ІМЗО <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/navchalno-metodychne-zabezpechennya/>.

РОЗДІЛ 7

ПРОГРАМНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

- Для виконання освітньої програми школи на 2025/2026 навчальний рік передбачено використання, затверджених Міністерством освіти і науки України, навчальних програм для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку з усіх предметів інваріантної частини, програм з корекційно-розвиткової роботи для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку, що дозволяє одержати запланований результат освіти - "модель" випускника.

Реалізація змісту освіти у школі та досягнення прогнозованого результату її роботи забезпечується програмно-методичним матеріалом, що відповідає Переліку навчальних програм для здобувачів початкової та базової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами та Переліку програм з корекційно – розвиткової роботи для здобувачів початкової та базової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами затвердженого Листом Міністерства освіти і науки України від 26.08.2025 № 1/17666-25 «Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами в закладах ЗСО у 2025/2026 навчальному році»;

- Наказу ДОН Чернівецької ОВА від 27.08.2025 № 02-01-09/1972 «Про методичні рекомендації», а саме:

- Типова освітня програма для 1-2 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку (розроблену під керівництвом Чеботарьової О. В.);
- Типова освітня програма для 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку (розроблену під керівництвом Чеботарьової О. В.)
- Програма з корекційно-розвиткової роботи «Ритміка» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Редько Л.О., Безкоровайна Л.А., Гдадченко І.В.)
- Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Бобренко І.В.)
- Програма з корекційно-розвиткової роботи «Соціально-побутове орієнтування» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних

-

- закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Остапенко Л.І., Тарановська Л.І.)
- Комплект навчальних програм дітей з порушеннями інтелектуального розвитку, 2-4 клас (українська мова, літературне читання, сходинки до інформатики, трудове навчання, фізкультура, математика, образотворче мистецтво, музичне мистецтво, я у світі, природознавство, основи здоров'я).
- Комплект навчальних програм для дітей з інтелектуальними порушеннями для 5-10-х класів (українська мова, українська література, Я у світі, історія України, основи правознавства, географія, фізика і хімія в побуті, музичне мистецтво, образотворче мистецтво, трудове навчання, інформатика, основи здоров'я, фізична культура).
- Програма з корекційно-розвиткової роботи для 1-4 класів спеціальних ЗОШ для дітей з тяжкими порушеннями мовлення («Корекція мовлення»)(МОН України, Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, Київ,2016р).
- Навчальні програми з української мови для 9 – 10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (Кравець Н. П., Утвенко Н. О., 2019р.).
- Навчальні програми з української літератури для 8 – 10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (Кравець Н. П., Утвенко Н. О., 2019р.).
- Модельна навчальна програма «Українська мова» для 5-8 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (Пономаренко Н. В., Тороп К. С., Ярмола Н. А.).
- Модельна навчальна програма «Українська література» для 5-8 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (Пономаренко Н. В., Тороп К. С., Ляшенко В. В.).
- Модельна навчальна програма «Математика» для 5-8 спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (авт. Прохоренко Л. І., Тороп К. С., Біневич І. В.).
- Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (авт. Василенко Н. А., Трикоз С. В., Калюкова Ж. С.).
- Модельна навчальна програма “Технології (швейна справа)” для 5-8 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушенням інтелектуального розвитку (авт. Швець Н. М., Тороп К. С., Дорошенко Н. М.).
- Модельна навчальна програма «Фізична культура» для 5-8 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (авт. Прибєга О. М., Василенко Н. А., Лапін А. В., Різченко А. В.).
- Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (автор Косенко Ю. М.).

- Модельна навчальна програма «Інформатика» для 5-8 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (автор Кликова С. О.).
- Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Мистецтво» для 5-8 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (авт. Тороп К. С., Лопатіна М. В., Прядка І. Є., Шпилева Ю. І.).
- Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» для 5-8 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (авт. Тороп К. С., Ярмола Н. А., Калюкова Ж. С.).